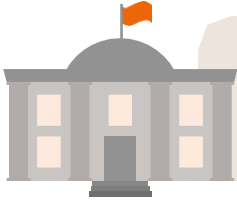

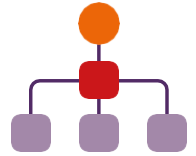
Sivil toplumun OECD'ye katılım sürecini etkileme rehberi

Bir devlet, OECD'ye katılabilmek için çok geniş bir yelpazeye yayılan yönetim alanlarındaki yasalarını, politikalarını ve yönetmeliklerini OECD politikalarıyla ve standartlarıyla uyumlu hale getirmelidir. Böyle bir uyumun sağlanabilmesi için genellikle önemli ulusal reformların yapılmasına ihtiyaç vardır ve OECD de bunun için titiz bir **yol haritası** oluşturur. Bu rehber, şeffaf bir şekilde yürütülmeyen teknik ve siyasi katılım süreci açıklanmakta ve sivil toplum kuruluşlarına (STK'lar) üye aday devletlerde anlamlı sosyal ve çevresel reformların yapılmasını sağlamak için bu süreçten nasıl yararlanabilecekleri konusunda yol gösterilmektedir.

OECD NEDİR? Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), dünyanın dört bir yanında serbest ticareti ve açık pazarları teşvik etmeye odaklanmış hükümetler arası bir kuruluştur. Üyeleri demokratik devletlerdir. 2021 yılı itibarıyla OECD'nin 37 üyesi bulunmaktadır. Diğer devletler OECD'nin çeşitli yasal düzenlemelerine riayet etmektedir.

OECD nasıl çalışır? Önemli tüm kararlar, seçilmiş bir Genel Sekreterin başkanlık ettiği ve tüm üye ülkelerin büyükelçilerinden oluşan en yüksek siyasi organ olan OECD Bakanlar Konseyi tarafından alınır. Genel Sekreter, OECD'nin araştırma ve politika oluşturma faaliyetlerini OECD komiteleriyle yakın koordinasyon içinde yürüten OECD sekretaryasının başındadır. OECD'nin toplamda 300'ün üzerinde komitesi, alt komitesi ve çalışma grubu bulunmaktadır. Her komite farklı konularda politika geliştirilmesinden sorumludur.

STK'lar OECD'ye katılım sürecini neden ciddiye almalı? OECD, yatırıma ve açık pazarlara odaklanmakla birlikte, insan hakları ve çevrenin korunması konularında da yüksek standartlara sahiptir. Katılım süreci, katılım sağlayan devlette sosyal adalet ve çevre konularında reform yapma fırsatı sunar. OECD'ye katılmak bir devlete, ekonomik olarak gelişmiş bir demokrasi olarak itibarının artması ve diğer OECD ülkeleriyle ekonomik ortaklıklara daha fazla erişebilmek gibi çeşitli faydalar sağlar. Ancak bir devlet, OECD'ye üye olabilmek için mevzuatını, politikalarını ve uygulamalarını OECD'nin insan hakları, işçi hakları ve çevre gibi alanlardaki standartlarıyla ve bildirgeleriyle uyumlu hale getirmelidir. STK'lar, devletlerin eşitlik ve sürdürülebilirlik standartlarını gerçekten uygulayarak üyeliklerini hak etmesine yardımcı olabilir.

OECD KOMİTELERİ: OECD komitelerinin birçoğu sivil toplumu ilgilendiren konularla ilgilidir, örneğin

- Tarım Komitesi Çevre
- Politikası Komitesi Kalkınma
- Yardımları Komitesi Kamu
- Yönetimi Komitesi
- Yatırım Komitesi (sorumlu iş davranışına odaklanır)
- Çalışma ve Sosyal İşler Komitesi

OECD'nin 245 yasal belgesinin (bildirgeler, tavsiyeler, ve sözleşmeler) yaklaşık üçte biri çevre ile ilgilidir

ANAHTAR KAVRAMLAR:

- Riayet/riayet etme Riayet, OECD'nin yasal düzenlemelerinin bir kısmına veya tamamına riayet edilmesini içeren yasal bir süreçtir. Devletler, OECD'ye tam üye olmadan da bir OECD anlaşmasına riayet edebilirler.
- Katılım/katılma: Katılım, OECD'ye üye olarak katılmak için gereken yasal bir süreçtir. Devletlerden OECD'ye üye olabilmeleri için OECD'nin düzenlemelerine ve politikalarına riayet etmeleri beklenir.

Devletler, OECD ile uyumlu olup olmadıkları konusunu ilk kez incelemeye başladıklarında, OECD tarafından münferit OECD komitelerinin çalışmalarına katılmaya veya bu çalışmaları gözlemlemeye davet edilebilirler. Katılım konusu henüz görüşülmeye başlanmadan önce bile, devletler genellikle öncelikle OECD'nin bir veya daha fazla düzenlemesine riayet ederler.

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Bir devlet belirli bir OECD belgesine riayet ettiğini ileri sürüyorsa, sivil toplum, ilgili OECD komitesine, devletin o belgenin hedefleriyle gerçekten uyumlu olup olmadığını değerlendiren bir beyanda bulunabilir.

Katılıma giden yol

Bakanlar Konseyi, aday devletin katılım sürecini başlatma yetkisine tek başına sahiptir. Katılım süreci karmaşıktır ve üç aşamaya ayrılacak çeşitli adımlar içerir.

AŞAMA 1 → Katılım Öncesi

AŞAMA 2 → Katılım

AŞAMA 3 → Katılım Sonrası

START

1. AŞAMA: Katılım Öncesi

SÜRE:
BELİRSİZ

OECD, son on yıllarda öncelikle Avrupa ve Latin Amerika ülkelerini katılmaya davet etmeye ve her bölge içinde denge sağlamaya odaklanmıştır. Ancak OECD'nin

bu eğilimi ileride de sürdürüp sürdüremeyeceği belirsizdir.

Katılım öncesi siyasi gelişmeler:

Katılım öncesi dönem, üye aday devletlerin katılıma davet edilip edilmeyeceği ve hangi sırayla davet edileceği konusunda şeffaf olmayan siyasi tartışmaları içerir.

- Müzakereler

- Potansiyel aday devlet katılım için izin istediğinde veya Bakanlar Konseyi bir devletin katılım sürecine başlamasını önerdiğinde başlayabilir.

SIYASİ MÜTTEFLİKLERİN BELİRLENMESİ:

OECD, komite inceleme sürecinin siyasallaştırılmamasını tercih eder. Bununla birlikte, eğer faydalı olduğu düşünülürse, sivil toplum, üye devletlerin arasında kendisine potansiyel müttefikler belirleyebilir ve bu müttefiklerin siyasi açıdan güçlü politika yapıcılarında kendi devletlerinin OECD temsilcilerini aday devlete güçlü katılım şartları getirilmesini savunmak üzere yönlendirmesini isteyebilir.

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Katılım öncesi tartışmaların kapalı kapılar ardında gerçekleşmesi ve son derece siyasi olması nedeniyle sivil toplumun bu tartışmaları etkilemesi zordur.

Ancak STK'lar bir devletin OECD'ye katılım konusunda değerlendirildiğini öğrenirse, Genel Sekreteri veya müttefik OECD üye devletleri

Aday devlet, sivil toplumun gözünde "hazır" olana kadar katılımı ertelemeye teşvik etmeyi deneyebilir. Katılımla ilgili tartışmalar henüz erken veya belirsiz bir aşamadaysa ve sivil toplumun düşüncesine göre o ülkedeki sosyal veya çevresel koşullar kötüye böyle bir girişimde bulunmaya degecektir; ya da

Aday devletin katılmasına sadece katı gereklilikleri yerine getirmesi halinde izin vermeye teşvik etmeyi deneyebilir. Söz konusu devletin hâlihazırda katılım yönündeki siyasi yolda ilerlemiş olması halinde bu yaklaşım daha uygun olacaktır.

Üye aday devletler hakkındaki bilgiler: OECD'nin Küresel İlişkiler Bölümü, Bakanlar Konseyinin aday devletin katılımını değerlendirmesine yardımcı olmak amacıyla Konseye aday üye hakkında kapsamlı bilgi sağlar.

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Sivil toplum, Küresel İlişkiler Bölümüne ve müttefik üye devletlere yazarak aday devletin katılımıyla ilgili koşullar hakkındaki görüşlerini paylaşabilir.

2.

AŞAMA: Katılım

SÜRE: YAKLAŞIK 2-3 YIL (BUGÜNE
KADAR EN UZUN KATILIM
AŞAMASI (KOLOMBIYA) 7 YIL SÜRMÜŞTÜR)

1 Katılım müzakerelerinin başlatılması: Katılım, Bakanlar Konseyinin üye aday devletle katılım müzakerelerini başlatmaya resmen karar vermesiyle başlar. Bu genellikle Konseyin iki yılda bir yapılan olağan toplantılarından birinde gerçekleşir.

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Sivil toplum, katılım sürecinin duyurulduğu anda OECD'yi üye aday devleti katılımı konusunda belirli bir hareket tarzı ya da yaklaşım benimsemeye çağırmak için politika yapıcılara mektup gönderebilir, basın etkinliği düzenleyebilir ve/veya bildiri yayınlatabilir. Sivil toplum ayrıca OECD'den katılımın başlatılacağı etkinliklere katılma ve bu etkinliklerin bir parçası olma izni isteyebilir.

OECD'nin karar alma mekanizması fikir birliğine dayalıdır; bu nedenle Bakanlar Konseyinin mevcut üyelerinin tamamının aday devleti katılmaya davet etme konusunda hemfikir olması gerekir. Bu nedenle her ülkenin tüm önemli katılım kararlarını veto etme yetkisi vardır.

2 Katılım yol haritası: Daha sonra, Genel Sekreter, Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilmek üzere, üye aday devletin katılım hükümlerini, koşulları ve süreci ayrıntılarıyla açıklayan Katılım Yol Haritasını hazırlar. OECD üyeleri aynı yasal belgelere ve standartlara uymak zorunda olduğundan, tüm aday devletlerin katılım yol haritaları birbirine çok benzer.

3 Başlangıç bildirisi: Katılım müzakerelerinin resmi olarak başlatılmasının ardından, aday devlet OECD yasal belgeleriyle hali hazırdaki uyumunu ortaya koyan bir "başlangıç bildirisi" yayınlar. Bu bildirin ilgili bölümleri aday ülkeyi inceleyen teknik komitelere sunulur.

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Sivil toplum, devletin başlangıç bildirisinde yer alan öz-değerlendirmesini inceleyen ve eleştiren bir açıklama yayınlatabilir.

Aday devletle ilgili tüm komiteler katılım sürecine dâhil olur ve devletin katılım yol haritasının bir parçasını geliştirir, ancak genellikle bazı komitelerin değerlendirmeleri, aday ülkeyi ilgilendiren meseleler göz önüne alındığında, o devlet için daha önemli olabilir.

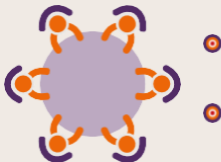
Çoğu katılım sürecinde aşağıdaki komiteler yer alır: "yatırım, rüşvetle mücadele, kurumsal yönetim, mali piyasalar, sigorta ve özel emeklilik, rekabet, vergilendirme, çevre, kimyasalların yönetimi, kamu yönetişimi, düzenleyici politika, bölgesel kalkınma, istatistik, ekonomik ve kalkınma incelemesi, eğitim, istihdam, çalışma ve sosyal işler, sağlık, ticaret, tarım, bilim ve teknoloji, dijital ekonomi ve tüketici politikası."

4 Katılım koordinasyonu: Ardından, OECD katılım süreci için hazırlık yapar. Süreç son derece teknik, hukuki ve süreç odaklı olduğundan, Hukuk Bölümü komiteler, Bakanlar Konseyi ve üye aday devlet arasında koordinasyon ve irtibat rolü üstlenir.

5 Komite incelemesi: Ardından, her bir komite incelemesine başlar. Komite inceleme süreci, STK perspektifinden bakıldığında katılım sürecinin EN ÖNEMLİ BÖLÜMÜDÜR.

Komite incelemeleri siyasi olmaktan ziyade teknik bir süreçtir. Her komitenin sekreteryası, komite üyelerinin (devlet temsilcilerinin) değerlendirmesine sunulmak üzere, aday ülkenin geniş bir yelpazeye yayılan politika alanlarındaki mevzuatı, politikaları ve uygulamaları hakkında veriler ve analizler hazırlar. Komiteler genellikle yılda iki veya üç kez toplanır. Komiteler, ilk birkaç toplantılarında aday ülkedeki durumu değerlendirecektir. İkinci ya da üçüncü toplantıya gelindiğinde, üyeler devletin katılıma uygun görülmesi için karşılıklı taahhüt etmesini isteyecekleri belirli gereklilikleri (bazı yasaların çıkarılması, bazı girişimlerin finanse edilmesi ya da bazı politikaların benimsenmesi gibi) tartışmaya başlar.

Komiteler genellikle sahadaki koşulları araştırmak ve sivil toplum da dâhil olmak üzere basın ve paydaşlarla görüşmek üzere aday ülkeye inceleme ziyaretleri gerçekleştirir. Aday ülke devlet tavsiye edilen eylemleri gerçekleştirdikçe komite üyeleri yeniden değerlendirme yaptığından müzakere ve analiz aşamaları tekrarlanır.

Sivil toplumun önemli etki yaratabileceği zaman: Komitelerin incelemeler yaptığı süreç, sivil toplumun kullanabileceği en önemli zaman dilimidir. Sivil toplum, komite sekreteryasını ve üye devletleri yol haritasında yer alan şartları mümkün olan en iddialı biçimde yorumlamaya teşvik edebilir. Sivil toplum, komiteyi ilgilendiren politika boşlukları hakkında bilgi vererek ve komitenin devletten talep etmesi gereken çözümleri önererek komitelerin muhtemel üyeye ilişkin değerlendirmelerini şekillendirmeye de yardımcı olabilir. Sivil toplum şunları yapmalıdır:

- İlgili komitelere ve hedeflenen üye devletlere, aday devletin söz konusu komiteyi ilgilendiren yönetim boşluklarını ortaya koyan araştırmalar sunmalıdır;
- Bu boşlukların söz konusu komitenin politika standartlarına ve hedeflerine neden uymadığını açıklamalıdır;
- Komitenin, katılıma izin verilmesi için aday devleti yapmaya zorunlu tutacağı ulusal reformları önermelidir ve
- İnceleme ziyaretleri sırasında OECD ile yüz yüze istişarelerde bulunmalıdır.

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Sivil toplum, aday devletin katılım sürecinde uyum çabalarının güçlendirilmesine ve şekillendirilmesine yardımcı olmak için aday devletin kendisiyle de ilişki kurmalıdır.

Maalesef bugüne kadar her bir komitenin inceleme süreci gizli yürütülmüştür: ilgili belgeler ya da toplantılar kamuya açık değildir.

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Sivil toplum, ilgili her komiteyi inceleme sürecini daha şeffaf hale getirmeye teşvik etmelidir.

İNCELEME STANDARDI: OECD üye devletleri, katılım öncesinde OECD'nin yasal belgelerine tam uyumu şart koşmamaktadır. Bunun yerine, aday ülkenin

1) komitenin yetkisi dâhilindeki OECD yasal belgelerini uygulama konusunda ne kadar istekli ve yetenekli

olduğunu ve

2) politikalarını ve uygulamalarını OECD'nin ilgili alandaki en iyi politikalarıyla ve uygulamalarıyla karşılaştırarak değerlendirirler..

Komite onayı: Her komite, incelemenin yukarıda belirtilen iki unsurunu değerlendiren resmi bir görüş bildirmelidir. Ülkeler OECD belgelerine ve standartlarına tam olarak uyum sağlamadan önce katılım sağlayabildikleri için, her komite resmi onayıyla birlikte ülkenin katılımdan sonra karşılaması gereken beklentilerin bir listesini verebilir.

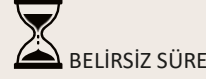

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Sivil toplum, bir devletin OECD standartlarına yeterince uyum sağlamadan üyeliğe kabul edildiğini düşünüyorsa, komiteleri yeni üyenin katılım sonrasında karşılaması gereken sıkı gereklilikler belirlemeye teşvik etmelidir.

Katılım izni verildi: Sürece dâhil olan tüm komitelerin resmi görüşünü bildirmesinin ardından Bakanlar Konseyi, teknik komitelerin değerlendirmelerine ve diğer ilgili hususlara dayanarak ülkeyi Üye olmaya davet etme konusunda nihai kararını verir. Davet yapıldığında, aday devlet, katılımı kendi içinde onaylamak için ulusal parlamentosunda bir yasanın kabul edilmesini de içerebilecek kendi iç onay veya katılım usulünü izlemelidir. Süreç, ülke ile OECD arasında bir katılım anlaşmasının imzalanması ve OECD Sözleşmesine katılım belgesinin OECD'ye tevdi edilmesi ile sonuçlanır.

3. AŞAMA: Katılım Sonrası

Katılım sonrası inceleme: Komitelerden birinin üye adayı devletin katılım sonrası yerine getirecek gereklilikler belirlemesi durumunda, yeni üye bu gereklilikleri yerine getirmeli ve komiteye bu konuda bilgi vermelidir. İki yol gösterici kural vardır:

- Yeni üye izleme masraflarını (raporlar, seyahat masrafları, uzman değerlendirmelerin masrafları) karşılamalıdır ve
- İzleme raporu yayınlanmalıdır.

Sivil toplumun etki yaratabileceği zaman: Sivil toplum, devletin bu nihai gereklilikler konusunda kaydettiği ilerlemeyi takip etmeli ve yeni üyenin kaydettiği ilerlemeler (ya da ilerleme kaydetmediği) konusunda komiteye ve müttefik üye devletlere görüş sunmaya devam etmelidir. Sivil toplum, yeni üyenin uyumlu hale gelmek için hangi adımları atması gerektiği konusunda önerilerde bulunabilir.

Sivil toplumun insan hakları, işçi hakları ve çevrenin korunmasına ilişkin reformları teşvik etmek üzere OECD'ye katılım sürecine dâhil olmasına kim yardımcı olabilir?

OECD Watch!

OECD'ye katılım yoluyla gerçekleştirilecek reformlardan yararlanmayı düşünüyorsanız, lütfen info@oecdwatch.org adresine e-posta gönderin.

Hakkında:

OECD Watch

OECD Watch, 50'den fazla ülkeden 130'dan fazla üyesi olan küresel bir sivil toplum ağıdır. 2003 yılında kurulan OECD Watch, iş dünyası ve insan hakları ile ilgili konuların ele alındığı OECD Yatırım Komitesinde sivil toplumun resmi temsilcisidir. OECD Watch'ın öncelikli amacı, sorumlu iş davranışını teşvik etmek üzere STK'ların ilgili OECD süreçlerine ve yasal araçlarına dâhil olmalarına yardımcı olmaktır. OECD Watch üyeleri, ticari faaliyetlerin sürdürülebilir kalkınmaya ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmasını ve şirketlerin dünya genelindeki olumsuz etkilerinden sorumlu tutulmasını sağlamaya kendini adanmış, insan haklarından çevre ve kalkınma alanında faaliyet gösteren örgütlere, tabandan gelen gruplardan büyük uluslararası STK'lara kadar çok çeşitli sivil toplum kuruluşlarından oluşmaktadır.

Daha fazla bilgi için lütfen

www.oecdwatch.org adresini ziyaret edin

Conectas

Conectas insan haklarını korumayı, uygulamayı ve genişletmeyi amaçlamaktadır. Bir sivil toplum kuruluşundan ötesinde, eşit haklar için mücadeleye devam eden dinamik ve küresel bir hareketin parçasıyız. Brezilya ve dünyanın dört bir yanına yayılmış geniş bir ortaklar ağının parçası olarak her zaman ulaşılabilir durumdayız ve Güney ülkelerinin bakış açısıyla insan haklarını ilerleten çeşitli karar alma süreçlerine katılıyoruz.

Başta en korunmasız durumdakiler olmak üzere herkesin haklarını güvence altına almak ve geliştirmek için çalışıyoruz. Dönüşümler yaratmak için çözümler öneriyor, aksaklıkları önleyip ve ihlalleri duyuruyoruz.

FIDH

FIDH (Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu) 117 ülkeden 192 kuruluşu bir araya getiren, insan hakları alanında faaliyet gösteren uluslararası bir STK'dır. FIDH, 1922 yılından bu yana İnsan Hakları Evrensel Beynamesinde belirtilen tüm medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları savunmaktadır. FIDH, kurumsal hesap verebilirliğin sağlanması ve belgelendirme, savunuculuk ve davalar yoluyla mağdurların yargıya erişiminin iyileştirilmesi de dâhil olmak üzere insan hakları ihlallerini ele almak amacıyla üye ve ortak kuruluşlarını destekleyerek ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde faaliyet göstermektedir.

*Bu belge Etkiniz AB Programı tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır. Çeviriden kaynaklanabilecek herhangi bir hatadan OECD Watch (OECD İzleme Ağı), FIDH (Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu) ve Conectas sorumlu tutulamaz.

OECD Watch

fidh